

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

© Левик І. С., Чубай В. М., 2017

Розглянуто та проаналізовано основні наукові підходи до трактування понять «обліково-аналітична система», «обліково-аналітичне забезпечення», їхній взаємозв'язок із системою управління у контексті стратегічного розвитку підприємств. Визначено структуру та взаємозв'язок елементів обліково-аналітичної системи.

Ключові слова: стратегічний розвиток, обліково-аналітична система, обліково-аналітичне забезпечення.

I. S. Levyk, V. M. Chubai

Lviv Polytechnic National University

THEORETICAL ASPECTS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SECURITY OF ENTERPRISE STRATEGIC DEVELOPMENT

© Levyk I. S., Chubai V. M., 2017

Complication of economic environment poses new challenges to the management of domestic enterprises. Attempts to reform the accounting system, the use of borrowed tools and methods of analysis corresponding to international experience led to a decline in the quality of management data, its analysis, as well as the performance of managerial decisions. According to the abovementioned, the urgent task is to resolve issues concerning the development of accounting and analytical systems as a single integrated accounting and analytic enterprise system that will ensure the development of adequate accounting and analytical security to make justified strategic decisions for the development of enterprises and meet other users' needs for information.

The article examines the formation of accounting and analytical security in the context of the strategic development of domestic enterprises. The main approaches to the definition of enterprise development are systematized; its key features are exemplified. Taking into account the fact that domestic enterprises mainly carry out business without a clearly formulated strategy, it is offered to identify strategic goals, quantitative measurements of which will enable to more precisely evaluate the impact of managerial decisions, as strategic guidelines of enterprise development.

Having analyzed, summarized and systematized the research work of many scientists, approaches to the interpretation of the concepts of «accounting and analytical system» and «accounting and analytical security» to clear their distinction are considered. It is offered to define accounting and analytical security as the result of the operation of accounting and analytical systems, which is the information of required amount and content.

The attention is also paid to the need for the inclusion of modern accounting and analysis systems to the monitoring subsystem to process information about environmental factors that may influence the development of the enterprise. According to the research results organizational forms of accounting and analytical systems, taking into account the distribution of functional responsibilities between departments, are singled out. A process model of accounting and analytical security formation into accounting and analytical system is presented.

Subsequent to the research results it is identified that the most appropriate is the formation of accounting and analytical security for specific development directions and alternative strategic decisions on the development in an integrated accounting and analytical system. Since business entities differ in industry classification, scope of activity, type of product, stage of activity life cycle, etc., then during the formation of accounting and analytical security for their strategic development the abovementioned features, which will be the basis of the following studies, should be considered.

Key words: strategic development, accounting and analytical security, accounting and analytical system.

Постановка проблеми. Глобалізація економічних процесів, розвиток міжнародних відносин та посилення конкуренції зумовили зміни в пріоритетах управління суб'єктами господарювання. На перше місце виходять потреби забезпечення стратегічного розвитку підприємств, а не прибутковість чи звичайне зростання обсягів діяльності у короткостроковій перспективі. Зміна пріоритетів стала причиною змін у інформаційних запитах користувачів облікової інформації, оскільки бухгалтерський облік, будучи законодавчо-регламентованим, слугує основним джерелом більш-менш достовірної та неупередженої інформації про діяльність суб'єктів господарювання. Однак для прийняття стратегічних рішень щодо розвитку підприємства недостатньо лише облікової інформації у чистому її вигляді, а постає необхідність її аналітичного опрацювання відповідно до потреб користувачів та отримання достовірної та достатньої інформації про середовище функціонування суб'єкта господарювання. Кінцевим результатом поєднання процесів обліку та аналітичної обробки інформації є обліково-аналітичне забезпечення, яке сьогодні активно досліджують науковці порівняно з різними об'єктами разом з такими поняттями як «обліково-аналітична система» та «система обліково-аналітичного забезпечення». Однак часто в наукових працях не простежено чіткої взаємоузгодженості між цими поняттями, не деталізовано особливостей цих понять у контексті стратегічного управління підприємством. Це стало однією із причин дослідження поняття «обліково-аналітичне забезпечення» та визначення його місця у системі управління підприємством у контексті стратегічного розвитку підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблемою. Поняття розвитку у різних його значеннях, інтерпретаціях та аспектах у відношенні до підприємств вивчали такі науковці: Н. В. Афанасьєв [1], С. П. Дунда [2], Л. Г. Мельник [3], Н. Б. Надтока [4], О. П. Пашенко [5], Р. О. Побережний [6], Ю. С. Погорелов [7], О. В. Равнеєва [8] та ін.

Проблемним питанням щодо суті та складу обліково-аналітичних систем та обліково-аналітичного забезпечення присвячені праці таких науковців, як Т. М. Безродіна [9], В. В. Вольська [10], Т. А. Гоголь [11], О. Д. Гудзинський [12], А. Г. Загородній [13], Т. Г. Камінська [14], В. С. Лень [15; 16], А. А. Пилипенко [17], Я. В. Соколов [18], Л. О. Сухарьова [19], В. Є. Швець [20] та інших. Поняття обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку знайшло відображення у працях А. А. Пилипенка [17] та Л. В. Семенюк [21].

Поняття розвитку ввів ще Геракліт, однак досі дискутують щодо його суті та механізму у різних предметних областях. У контексті управління підприємством науковці розглядають його як «процес зміни глобальних цілей підприємства» шляхом формування нової структури підприємства [8]; «програму вдосконалення можливостей вирішувати нові проблеми та протистояти їм через систему управління культурою» [22]; перехід у новий стан, що зумовлює зміну функцій, підвищення адаптивності та зміцнення позицій у зовнішньому середовищі [7]; інноваційні процеси на підприємстві, що призводять до підвищення організаційних здібностей та до кількісних і якісних змін у різних функціональних галузях підприємства [1; 5]; якісні економічні зміни, що зумовлені впливом внутрішніх та зовнішніх факторів та ін. Під поняттям «стратегічний розвиток» [21, с. 45] розглядають «розвиток підприємства, що має певний вектор, яким виступає стратегія підприємства». Варіативність визначень свідчить про фрагментарність досліджень, без розгляду комплексного стану підприємства відносно вдосконалення внутрішніх механізмів щодо задоволення вимог і потреб зовнішніх контрагентів та керівництва (власників, акціонерів).

Спрямованість розвитку визначає необхідність управління ним, як процесом [3, с. 14; 17]. Ефективне управління розвитком багато у чому залежить від достовірності та повноти забезпечення необхідною інформацією про внутрішні об'єкти та процеси, зовнішні фактори, що визначально впливають на можливості підприємства щодо досягнення стратегічних цілей.

Основним джерелом інформації про внутрішні процеси є інформація, одержана із системи бухгалтерського обліку та аналітичних баз, які сформовані на її основі та зовнішніх джерел. Формування та аналітичне опрацювання таких даних здійснюється в обліково-аналітичних системах (далі ОАС), які апіорі є на кожному підприємстві, оскільки ведення обліку та складання звітності є законодавчо визначеним та регламентованим процесом. Аналіз літературних джерел дав змогу узагальнити підходи до визначення складу та призначення обліково-аналітичної системи (див. таблицю).

Підходи до визначення складу та призначення обліково-аналітичної системи

Компоненти	Автори										
	Гоголь Т. А. [11]	Євстаф'єва Е. М. [23]	Камінська Т. Г. [14]	Лень В. С. [16]	Магієшин М. М. [24, с.17]	Попова Л. В., Маслов Б. Г. [25]	Семенюк Л. В. [21, с.50]	Соколов Я. В. [18]	Сухарьова Л. О. [19]	Хахонова Н. Н. [26]	Швец В. С. [20]
1. Мета функціонування системи: 1.1. Збирання та опрацювання інформації для прийняття рішень (переважно оперативного характеру); 1.2. Накопичення інформації для складання звітності; 1.3. Формування інформації у необхідному обсязі та визначеного складу, зокрема стратегічного характеру (обліково-аналітичного забезпечення).	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2.1. Складові елементи: 2.1.1 Підсистеми обліку та аналізу; 2.1.2. Підсистема контролю (аудиту); 2.1.3. Підсистема планування; 2.2. Відсутнє чітке структурування.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3. На вході у систему включено: 3.1. Інформація з усіх видів обліку підприємства; 3.2. Інформація із зовнішніх джерел.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4. На виході із системи формуються: 4.1. Усі види звітності; 4.2. Інформація за запитом користувачів; 4.3. Інформація за напрямками використання та призначенням.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Більшість науковців розглядає обліково-аналітичну систему як сукупність взаємозв'язаних підсистем: обліку, аналізу та контролю (окремі науковці – аудиту), кожна з яких виконує своє функціональне призначення у процесі формування інформації за запитом користувачів чи для прийняття рішень. У ширшому аспекті, із врахуванням належності до системи управління підприємством, її розглядають науковці Л. В. Семенюк [21] та Н. Н. Хахонова [26]. Загальним є визначення обліково-аналітичної системи через інтегровану систему прийомів обліково-

аналітичного забезпечення, шляхом виконання нею власних функцій у О. Д. Гудзинського та В. С. Швеця [12; 20].

Серед науковців можна виділити групу таких, які оперують поняттям «система обліково-аналітичного забезпечення» (далі СОАЗ), що за складом та функціональним призначенням відповідає поняттю «обліково-аналітична система» [13; 14; 27, с. 9]. Однак деякі науковці [28] розглядають поняття СОАЗ як інформацію, одержану у результаті виконання аналітичних процедур, що є співзвучним із поняттями «обліково-аналітична інформація» чи «обліково-аналітичного забезпечення». Ознакою, за якою розмежовує поняття ОАС та СОАЗ В. С. Лень [16] є вихідна інформація: різна за формою звітність у ОАС та інформація за різними запитами користувачів у СОАЗ. На нашу думку, таке розмежування занадто звужує функціональне призначення обліково-аналітичної системи. Поняття системи обліково-аналітичного забезпечення з'явилося як наслідок розвитку теорії управління, змін в запитах користувачів облікової інформації та розширення напрямів використання обліково-аналітичної інформації і може виділятися як окрема система чи інтегрована частина ОАС.

Щодо поняття «обліково-аналітичне забезпечення», то в наукових працях його розглядають як:

- інформацію (коли обліково-аналітичне забезпечення розглядається з позиції кінцевого продукту) [15];
- процес підготовки інформації [10; 27] і її постачання системі управління [9];
- частину інформаційного забезпечення підприємства [29] чи складну інформаційну систему [14; 26], що продукує інформацію;
- поєднання систем обліку і аналізу та інформаційних потоків [30].

Ґрунтовний аналіз літератури дає змогу визначити багатоаспектність трактування досліджуваних понять та необхідність уточнення складу і призначення обліково-аналітичної системи та обліково-аналітичного забезпечення у контексті стратегічного розвитку підприємства.

Мета статті. Не применшуючи внеску перелічених науковців у дослідження поняття «розвиток підприємств», визначити зміст поняття «стратегічний розвиток та основні його характеристики, критично проаналізувавши підходи до трактування поняття «обліково-аналітичне забезпечення», визначити його співвідношення із такими поняттями як «обліково-аналітична система» та «система обліково-аналітичного забезпечення», які неправомірно часто вживаються як синоніми.

Виклад основного матеріалу. Дослідження низки праць відомих науковців дало змогу узагальнити та визначити основні постулати, що стосуються поняття розвитку підприємства як економічної категорії.

Передусім розвиток підприємства слід відрізнити від економічного зростання, під яким розуміють кількісну зміну параметрів його функціонування, переважно, прибутку та обсягів реалізації. Розглядати розвиток необхідно з двох позицій: кількісного та якісного вимірів. До кількісних змін в аспекті стратегічного розвитку слід віднести зміни у кількості підрозділів, напрямів діяльності, ринків збуту тощо [31]. Такі зміни відбуваються в результаті реалізації стратегічних рішень і визначають функціонування підприємства у майбутньому. Якісний вимір категорії розвитку підприємства пов'язаний із збільшенням потенціалу підприємства, здібностей до самоорганізації та оперативного реагування щодо вирішення нових завдань, виникненням екологічного та соціального ефектів, пов'язаних із результатами господарської діяльності підприємства, формуванням довгострокових конкурентних переваг тощо.

По-друге, за ознакою спрямованості в часі розвиток завжди направлений уперед, а за напрямом, слід погодитись із думкою [4, с. 565; 7; 8, с. 32] – може бути вихідним та нейтральним, однак аж ніяк не негативним чи спадним, як зазначають ті самі науковці. Нейтральний напрям розвитку, на нашу думку, – це тимчасова зміна стану підприємства, як реакція на кризову ситуацію, що не передбачає його ліквідації, а лише скорочення кількісних параметрів (підрозділів, ринків, товарів), що допоможе продовжити вихідний розвиток у майбутньому. Такий стан може передбачати зменшення масштабів розвитку чи тимчасову зміну пріоритетів для збереження стійкості та рівноваги на визначеному етапі діяльності.

Більшість науковців наголошують на тому, що розвиток зумовлений внутрішніми суперечностями та змінами чинників зовнішнього середовища. Втім, Афанасьєв [1, с. 27], крім природних причин розвитку (єдність та боротьба протилежностей) наголошує на причинах, зумовлених функціонуванням самих підприємств як систем, що можна визначити як схильність до саморозвитку.

По-третє, із врахуванням рівня розвитку управлінських систем на вітчизняних підприємствах, орієнтиром розвитку на відміну від підходу [21], яким визначено стратегію, вважаємо за доцільне встановити стратегічні цілі підприємства, які за наявності кількісного виміру дадуть змогу оцінити ефективність та доцільність прийнятих рішень щодо розвитку підприємства.

Відповідно до стратегічних цілей на підприємстві формують дерево альтернативних рішень, що можуть забезпечити їхнє досягнення. Наступним етапом є формування переліку необхідної інформації за змістом, деталізацією та обсягом (обліково-аналітичного забезпечення), яка дасть змогу оцінити стан справ на підприємстві, спроєктувати можливі зміни у майбутньому та визначити шляхи розвитку, які співмірні із стратегічними цілями та не суперечать пріоритетам підприємства (наприклад, виготовлення лише високоякісної продукції тощо). Сформований перелік є підґрунтям для організації роботи в обліково-аналітичній системі щодо збору необхідної інформації та генерування обліково-аналітичного забезпечення.

На підставі аналізу літературних джерел визначено, що запропоновані підходи до складу та призначення ОАС мають низку недоліків: не завжди враховують зміну у пріоритетах користувачів інформації в напрямі її прогностичного характеру; здебільшого відсутність узгодженості із стратегічними цілями та визначенням місця у системі стратегічного управління загалом; наголошення лише на запитах користувачів при формуванні переліку необхідної інформації, що не враховує об'єктивних змін законодавства, умов господарювання тощо. На нашу думку, до розгляду поняття ОАС необхідно застосувати міждисциплінарний підхід, який дасть найповнішу картину змісту, складу та призначення обліково-аналітичної системи. Обліково-аналітичну систему ми визначаємо як складну компоненту інформаційного забезпечення управління підприємством, призначену для накопичення, аналітичного опрацювання, узагальнення та трансформації інформації з метою формування обліково-аналітичного забезпечення за запитами користувачів, напрямками використання у системі управління розвитком підприємства чи іншими об'єктивними змінами. Ця система має у внутрішній структурі мету функціонування, об'єкти (інформацію про матеріальні та нематеріальні активи підприємства, джерела формування активів, потенційні можливості, фактори генерування вартості підприємства тощо), та суб'єкти управління (відділ бухгалтерії, аналітичний, планово-економічний, фінансовий відділи тощо).

Метою функціонування ОАС є поєднання процедур бухгалтерського обліку й різних видів аналізу для трансформації інформації таким чином, що вона дає змогу узагальнити результати діяльності, спрогнозувати можливі умови діяльності та створює підґрунтя, зокрема для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Щодо можливості формування обліково-аналітичного забезпечення можна виділити, зокрема, такі організаційні форми ОАС:

1) коли ОАС охоплює окремі відділи – бухгалтерію, аналітичний відділ (планово-економічний відділ, відділ моніторингу чи маркетингових досліджень тощо), відділ внутрішнього контролю (аудиту), відділ економічного розвитку тощо, які тісно поєднані інформаційними потоками. Відповідно у відділі бухгалтерії знаходиться відображення та документальне підтвердження інформації про факти здійснених господарських операцій, в аналітичному відділі опрацьовується інформація про зовнішнє середовище та здійснюється відбір позаоблікової інформації про діяльність підприємства, яка необхідна для прийняття рішень, однак не знайшла відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Відділ внутрішнього аудиту (контролю) здійснює нагляд за дотриманням порядку та вимог документального оформлення операцій, правильності здійснення оціночних процедур, дотримання законодавства та ін. Зведення та аналіз за напрямками використання зібраної інформації для підготовки управлінських рішень може проводитись у відділі економічного розвитку або безпосередньо керівництвом відповідного рівня. Виділення СОАЗ в окремий компонент не завжди є доцільним, оскільки це може призвести до дублювання інформації, її викривлення, додаткових витрат на забезпечення й функціонування окремих відділів та збільшення часу на проходження та опрацювання інформації;

2) коли ОАС охоплює всі або більшість підрозділів підприємства, яким делеговано частину функцій обліку, аналізу, контролю. При цьому відділ бухгалтерії акумулює облікову інформацію, що стосується господарської діяльності, а зведення всіх інформаційних потоків від усіх підрозділів та аналіз здійснює аналітичний відділ. Однак за такого підходу може втратитись зв'язок впливу різних зовнішніх та внутрішніх факторів на здійснені господарські операції, оскільки різні підрозділи матимуть тільки часткову односторонню інформацію про події та умови за яких вони відбулись, що може ускладнити формування цілісного бачення ситуації у аналітиків чи керівників, яким необхідна структурована інформація за окремими аспектами діяльності;

3) коли ОАС переважно зосереджена у відділі бухгалтерії, до якого входять працівники, що ведуть бухгалтерський облік і складають звітність, здійснюють планово-економічні розрахунки та аналіз, виконують функції контролю, що дає змогу уникнути дублювання дій щодо збору чи опрацювання в окремих підрозділах інформації, зменшити витрати на персонал та небезпеку викривлення інформації під час передавання між різними відділами тощо. Однак такий підхід потребує встановлення високих вимог до фаховості працівників.

Перші два підходи до побудови ОАС доцільні на великих підприємствах, діяльність яких є диверсифікованою, а потоки інформації є такими великими, що їх опрацювання потребує залучення висококваліфікованих спеціалістів у сфері проведення аналітичних та оціночних робіт.

Для менших за розміром підприємств і тих, на яких досі система аналітичного опрацювання інформації не була налагоджена відповідним чином, доцільно впроваджувати третій підхід до формування ОАС.

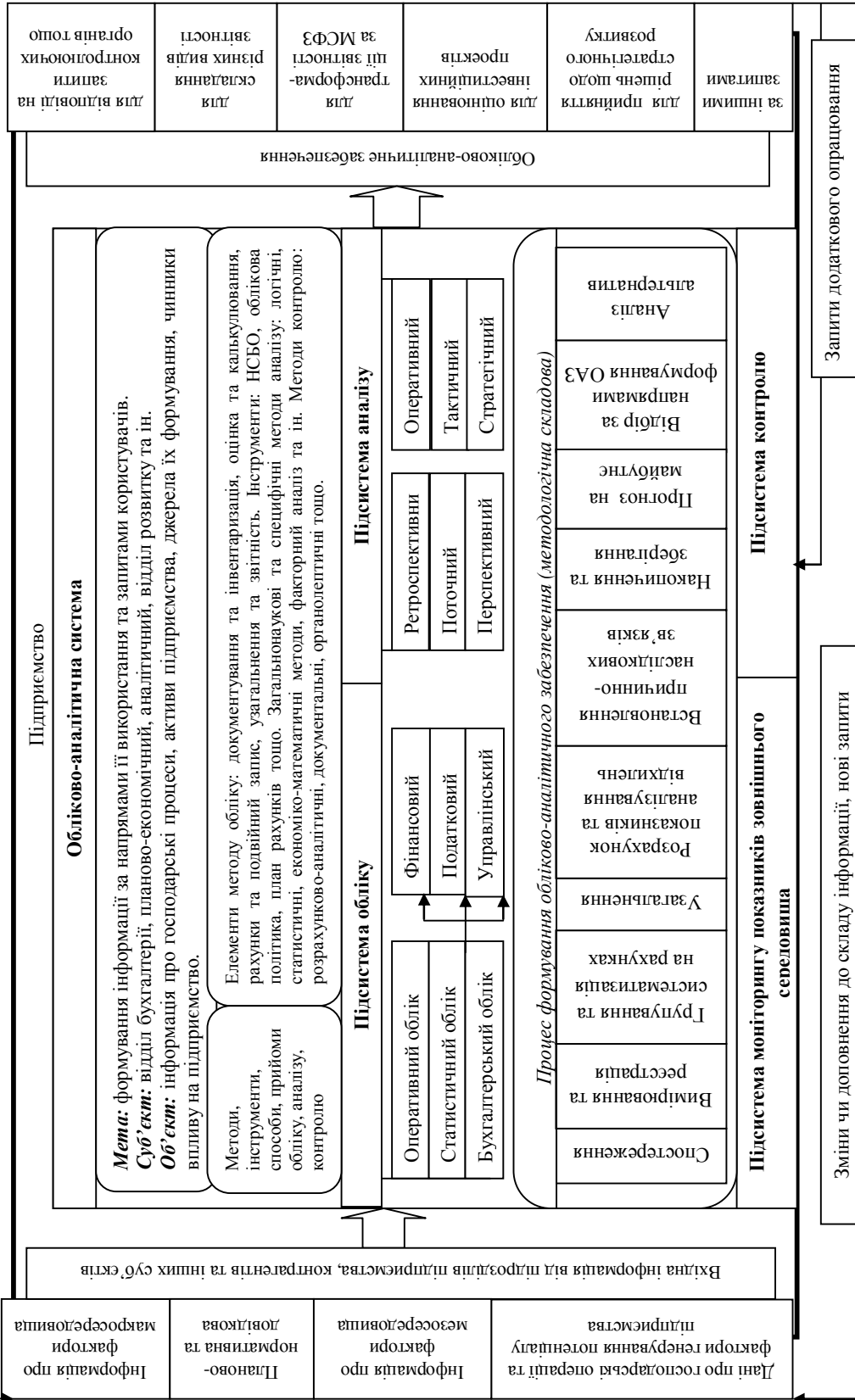
Процесну модель формування обліково-аналітичного забезпечення у ОАС подано на рисунку. Як і будь-яка система, побудова ОАС передбачає наявність входу, процесу перетворення та виходу. На вході, як видно із рис. 1, в ОАС є: дані про факти здійснення господарської діяльності, які в системі знаходять відображення у документах, облікових регістрах, проміжній звітності; інформація нормативно-довідкового характеру та про фактори зовнішнього середовища (результати власних моніторингових досліджень, дані статистичних вісників, аналітичних оглядів тощо). Що стосується розвитку підприємства, уваги потребує інформація із зовнішніх джерел про розвиток продуктів та ринку, діяльність конкурентів та цінову політику в галузі, зміни смаків та потреб користувачів продукції тощо.

Для уникнення інформаційного перевантаження ОАС інформація із зовнішніх джерел та довідкова, за можливості, відбирається за уже сформованими запитам та напрямками використання, процес формування яких повинен бути на підготовчому етапі. На цьому ж етапі:

- визначається коло користувачів та мета, для якої буде здійснюватись збір та аналітичне опрацювання даних;
- формується перелік необхідних показників, які повинні бути отримані із ОАС для окремих напрямів, зокрема і стратегічного розвитку підприємства;
- здійснюється розподіл роботи та відповідальності за збір та опрацювання інформації між персоналом;
- визначається шлях проходження потоків інформації в напрямі до формування обліково-аналітичного забезпечення.

Основу сучасної ОАС складають підсистеми обліку, аналізу, контролю та моніторингу. Застосування у відношенні цих складових саме категорії «підсистема» зумовлено можливістю виконувати порівняно незалежні функції у напрямі досягнення загальної цілі функціонування системи і наявності у кожної із них мети. Зокрема, метою функціонування підсистеми обліку є генерування інформації певного виду та складу для відповідної категорії користувачів у формі звітності, зведених аналітичних форм тощо, що здійснюється із використанням облікових принципів, методів, процедур та інструментів. Метою функціонування підсистеми аналізу у складі ОАС управління розвитком є розрахунок змін параметрів (показників), визначення причинно-наслідкових взаємозв'язків та їхній вплив на майбутню діяльність підприємства. Підсистема моніторингу призначена для: збору інформації про фактори зовнішнього середовища підприємства з певною періодичністю, які мають вагомий вплив на діяльність підприємства в теперішньому часі та можуть вплинути на його розвиток у майбутньому (із використанням методів та інструментів аналізу потрібно встановити причини та наслідки змін таких факторів).

Зовнішнє середовище

Процесна модель формування обліково-аналітичного забезпечення в обліково-аналітичній системі

Мета підсистеми внутрішнього контролю – забезпечити достовірність даних на вході у систему, правильно їх відобразити у підсистемі обліку, перенести та інтерпретувати під час опрацювання у підсистемі аналізу. Також контролювати однозначність трактування інформації та уникати її дублювання в ОАС. Усі підсистеми функціонують не відокремлено, а у взаємодії. Адже на початковому етапі реєстрації інформації одержаної з різних джерел проводиться аналіз її підтверджуваності, контроль за повнотою відображення у документах тощо

Загальноновизнаним сьогодні є той факт, що інформація, представлена підсистемою обліку, переважно, сформована під вимоги податкового законодавства є недостатньою для прийняття обґрунтованих рішень. Крім того, зміна управлінської парадигми, яка відбулась із появою праць І. Ансофа та Р. Чандлера, виділила постулат, що однією із умов успішного функціонування та розвитку підприємства є врахування умов факторів зовнішнього середовища. Зміна підходу до управління стала причиною трансформаційних процесів в ОАС підприємств, наслідком яких стала поява таких категорій як «управлінський облік», «стратегічний управлінський облік», «стратегічний облік», «стратегічний аналіз» тощо. Деякі науковці виділяють у складі управлінського обліку стратегічний управлінський облік, який і покликаний накопичувати та із використанням відповідних аналітичних методів опрацьовувати дані про зовнішнє середовище. Оскільки поняття стратегічного управлінського обліку ще у процесі становлення та дослідження, тому вважаємо за доцільне в ОАС виділити компоненту моніторингу показників зовнішнього середовища.

Безпосередньо у ОАС здійснюється: перевірка повноти та достовірності інформації на основі спостереження; оцінювання кількісних параметрів відповідними засобами та інструментами і реєстрація їх у документах; групування та систематизація за окремими об'єктами, напрямками використання, запитами тощо. Що стосується власне облікової інформації, то вона потребує також додаткового відбору щодо виділення специфічних умов договорів, організації роботи з підвищення кваліфікації працівників, лояльності споживачів тощо, що впливає на потенціал підприємства [32], який може бути трансформований у приховану конкурентну перевагу.

Для складання законодавчо встановлених та внутрішньо-регламентованих форм звітності проводиться узагальнення інформації. На основі відібраної інформації розраховують необхідні показники, які визначально впливають на розвиток підприємства, аналізуються відхилення від значень попередніх періодів, нормативів чи планів та їх причини. Наступним етапом є прогноз подій у майбутньому, що дасть змогу оцінити можливість вибору альтернативних шляхів розвитку підприємства (чи за іншими напрямками). Інформація зі звітності, про значення розрахованих показників та причинно-наслідкові зв'язки накопичується у сформованій інформаційно-аналітичній базі і використовується для аналізу у наступних періодах (згідно з рис. 1). Послідовність згаданих процедур може різнитися залежно від завдань, які поставлено перед ОАС, достатності наявної інформації, складності розрахунків тощо.

На виході обліково-аналітичної системи є не просто обліково-аналітична інформація, а відібрана за напрямками використання та запитами окремих користувачів та аналітично опрацьована інформація, яка набуває форми обліково-аналітичного забезпечення.

Основними проблемами щодо збору та трансформації інформації у ОАС є з одного боку інформаційна перенасиченість та однотипність облікової інформації, а з іншого – недостатність інформації стратегічного характеру про фактори зовнішнього середовища; недосконалість методології прогнозування інформації стратегічного характеру у обліковій сфері; необхідність встановлення кореляційних зв'язків змін у зовнішньому середовищі та показників діяльності підприємства, що потребує дослідження та розробки методологічної бази.

Із ОАС сформоване обліково-аналітичне забезпечення у формі звітності, документів чи файлових даних передається відповідним користувачам (аудиторам, менеджерам вищого рівня управління, контролюючим органам тощо) для задоволення їхніх запитів та прийняття рішень. Ці рішення можуть змінити вектор цілей підприємства або ж сприяти досягненню раніше визначених. Користувачі обліково-аналітичного забезпечення за отриманою інформацією здійснюють зворотний зв'язок із ОАС у формі уточнення чи зміни запитів, цілей, складу користувачів інформації тощо.

Для кращого розуміння процесу формування обліково-аналітичного забезпечення необхідно виділити його стадії, до яких можна зарахувати:

1) підготовчий етап щодо констатації основних запитів, визначення мети та завдань, переліку суб'єктів, формування оціночних показників, розподіл функцій та повноважень;

2) формування масиву первинної облікової та позаоблікової інформації шляхом реєстрації та документування фактів господарської діяльності, опрацювання інформації статистичного та аналітичного характеру;

3) групування та систематизація інформації з метою її узагальнення у різних формах внутрішньої та зовнішньої звітності;

4) відбір та систематизація інформації у відповідності до потреб розрахунку показників за визначеним переліком та встановлення можливих причинно-наслідкових зв'язків;

5) відбір інформації за проведеними розрахунками відповідно до запитів та потреб з метою аналізу можливостей щодо реалізації альтернативних рішень.

Запорукою формування якісної основи для обґрунтованих управлінських рішень є відповідальне виконання робіт на кожному із наведених етапів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Успішний розвиток підприємства потребує структурованої інформації для забезпечення прийняття стратегічних рішень. Основою для цього має стати обліково-аналітичне забезпечення, достовірність та повнота якого визначає відповідним чином організована обліково-аналітична система. Найдоцільнішим є формування обліково-аналітичного забезпечення під конкретні напрями розвитку та альтернативні стратегічні рішення щодо розвитку в інтегрованій обліково-аналітичній системі. Оскільки суб'єкти господарювання відрізняються галузевою приналежністю, масштабами діяльності, видом продукції, стадією життєвого циклу діяльності тощо, то під час формування обліково-аналітичного забезпечення їх стратегічного розвитку варто враховувати наведені особливості, що стане основою подальших досліджень.

1. Афанасьев Н. В. *Управление развитием предприятия : монография* / Н. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка. – Харьков : Изд. Дом «ИНЖЭК», 2003. – 184 с. 2. Дунда С. П. *Теоретичні підходи до визначення поняття «розвиток підприємства»* / С. П. Дунда // *Проблеми підвищення інфраструктури* : зб. наук. пр. – 2011. – Вип. 32. – С. 70–75. 3. Мельник Л. Г. *Основи стійкого розвитку : навч. посібник* / Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева ; за заг. ред. проф. Л. Г. Мельника. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 654 с. 4. Надтока Т. Б. *Соціальний розвиток промислового підприємства та механізми його управління* // *Управлінські технології у рішенні сучасних проблем розвитку соціально-економічних систем : монографія* / Т. Б. Надтока, Г. А. Какуніна, О. В. Мартякова та ін. ; за заг. ред. О. В. Мартякової. – Донецьк : Вид-во ДонНТУ, 2011. – 744 с. 5. Пащенко О. П. *Стратегічне управління розвитком підприємства* / О. П. Пащенко // *Вісник Хмельницького національного університету*. – Сер. : Економічні науки. – 2011. – № 2. – Т. 2. – С. 99–103. 6. Побережний Р. О. *Основні напрями розвитку підприємств машинобудування* / Р. О. Побережний // *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. – Харків, 2012. – № 13. – С. 90–100. 7. Погорєлов Ю. С. *Категорія розвитку та її експлейнарний базис* / Ю. С. Погорєлов // *Теоретичні та прикладні питання економіки*. – К., 2012. – Вип. 27, т. 1. – С. 30–34. 8. Раєвнева О. В. *Механізми управління розвитком підприємства в умовах трансформаційної економіки: автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04* / О. В. Раєвнева ; Харківський національний економічний ун-т. – Х., 2007. – 36 с. 9. Безродна Т. М. *Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством : визначення сутності поняття [Електронний ресурс]* / Т. М. Безродна // *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля* № 10 (128). – 2008. – Ч. 2. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2008_10_2/bezrodna.pdf. 10. Вольська В. В. *Методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення та аудиту управлінської діяльності аграрних підприємств* / В. В. Вольська // *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. – 2012. – № 3 (24). – С. 83–88. 11. Гоголь Т. А. *Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія* /

Т. А. Гоголь. – Чернігів: Видавець Лозовий В. М., 2014. – 384 с. 12. Гудзинський О. Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / О. Д. Гудзинський, Г. Г. Кірейцев, Т. М. Пахомова // *Облік і фінанси АПК*. – 2008. – № 3. – С. 89–93. 13. Zahorodniy A. G. The system of accounting-analytical support for the management system of an enterprise / *Problems of accounting and analytical support for the management system of an enterprise: collective monograph / Edited by : prof. A. Zahorodniy and prof. H. Ronek*. – Lviv : Publishing House of Lviv Polytechnic, 2013. – 278 p. 14. Камінська Т. Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04 / Т. Г. Камінська; Нац. аграр. ун-т. – К., 2006. – 20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2006/06ktgmsp.zip1>. 15. Лень В. С. Обліково-аналітичне забезпечення управління : поняття та структура / В. С. Лень // *Облік і фінанси*. – 2016. – № 1. – С. 38–44. 16. Лень В. С. Обліково-аналітична система підприємства : обґрунтування визначення, модель // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. – Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – № 1 (5). – С. 281–290. 17. Пилипенко А. А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства: наукове видання. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2007. – 276 с. 18. Соколов Я. В. Бухгалтерский управленческий учет: от истоков до наших дней : монография / Я. В. Соколов. – М. : Аудит : ЮНИТИ, 2009. – 213 с. 19. Сухарьова Л. О. Облік, контроль і аналіз у міжнародному бізнесі : управлінський аспект: монографія; за ред. проф. Л. О. Сухарьової. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 213 с. 20. Швець В. Є. Розвиток обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання в Україні: монографія / В. Є. Швець. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 448 с. 21. Семенюк Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного розвитку підприємств ресторанного господарства: дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.09: захищена 16.03.2016 / Людмила Віталіївна Семенюк; Львівська комерційна академія Укоопспілки. – Львів, 2016. – 275 с. 22. Мескон М. Основы менеджмента. Перев. с англ. / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Издательство «Дело», 2004. – 704 с. 23. Евстафьева Е. М. Методология формирования учетно-аналитического обеспечения управления собственным капиталом коммерческой организации / Е. М. Евстафьева // *Управленческий учет*. – 2011. – № 1. – С. 4–13. 24. Матієшин М. М. Обліково-аналітичне забезпечення процесу експлуатації основних засобів будівельних підприємств: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 : захищена 09.04.2015 / Марія Михайлівна Матієшин; ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К., 2015. – 347 с. 25. Попова Л. В. Основные теоретические принципы построения учетно-аналитической системы / Л. В. Попова, Б. Г. Маслов., И. А. Маслова // *Финансовый менеджмент*. – 2008. – № 3. – С. 34–67. 26. Хахонова Н. Н. Теоретико-методологическое исследование категории «учетно-аналитическая система» управления коммерческой организации // *Фундаментальные исследования. Экономические науки*. – 2012. – № 9. – С. 231–234. 27. Барановська С. П. Обліково-аналітичне забезпечення як невід'ємна складова управління підприємством / С. П. Барановська // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. – 2012. – № 722 : «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – С. 8–11. 28. Нападовська Л. В. Теорія бухгалтерського обліку : монографія / Л. В. Нападовська, М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезич та ін., за заг. ред. Л. В. Нападовської. – К. : КНТУ, 2008. – 735 с. 29. Голячук Н. В. Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством / Н. В. Голячук // *Економічний аналіз: зб. наук. праць; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін.* – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2010. – Вип. 6. – Ч. 3. – С. 408–410. 30. Тычинина Н. А. Теоретическое обоснование содержания учетно-аналитического обеспечения устойчивого развития предприятия / Н. А. Тычинина // *Вестник Оренбургского государственного университета*. – 2009. – № 2. – С. 103–107. 31. Совершенствование управления предприятием и развитие организаций [Электронный ресурс] // *Официальный портал компании «Прогрессивный менеджмент»*. – Режим доступа : <http://www.progressivemanagement.com.ua/home>. 32. Левик І. С. Стратегічний потенціал машинобудівного підприємства : суть та елементи [Електронний ресурс] / І. С. Левик // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. – 2012. – № 722 : «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – С. 81–88. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Menegment/2012_727/14.pdf.